

Magistr božství

Petr Samojský

TEXT TEREZA HERZ POKORNÁ, FOTO ARCHIV P. SAMOJSKÉHO

Povídat si s ním je radost, číst jeho knihy je výsostným potěšením pro všechny hledající smysl lidského bytí a vůbec „všeho dění“, hlavně toho zdánlivě nesmyslného. Je mužem nesmírně vzdělaným, moudrým, zábavným a zdrženlivým zároveň, je šťastným otcem, manželem, milovníkem žluté barvy, kávy, koček a hry na indický sitár – je duchovním pražské obce unitářů.

Petr Samojský se svou prací dotýká osudů mnoha lidí, a to i těch nemajících s jeho duchovním společenstvím nic společného. Jako oddávající je často vyhledávaný i snoubenci, kteří se nezaobírají vírou či náboženstvím, ale svému velkému dni chtějí dát přece jen punc mající přesah někam nahoru, k vyšší instanci. Oblíbeným se stal pro svůj nadhled, humor a schopnost dotknout se témat uložených hluboko v duši člověka. Dokáže je vynést na světlo, a tím dojmout všechny zúčastněné, nebo je naopak něžně rozesmát. Vše dělá s noblesou a úctou

patřící k tomuto výjimečnému dni. Víím, o čem mluvím, zažila jsem to na vlastní kůži. Režie svatby mé dcery se s naprostou jasnou představou ujala nevěsta sama, avšak její vize, ač opravdu dokonalá, měla jednu zásadní vadu na kráse. Pro tatínka, režiséra a milovníka hororových filmů a naprosto militantního ateistu Juraje Herze byla představa přítomnosti duchovního jakékoli církve rudým šátkem před očima býka. Přestože otcovská láska zvítězila a přebila skřípající zuby muže ve svých názorech velmi vyhraněného, před oltář vedl dceru s poněkud

rozpačitým úsměvem. Petr, obeznámen se situací, se ujal slova a promptně všechny okouznil. Tekly slzičky, zvonil smích, novomanželé zářili štěstím a pyšný táta pak velkou část dne strávil v přátelském hovoru právě s ním.

Woody Allen říká: „Chceš-li rozesmát Boha, sděl mu své plány do budoucnosti.“ Petr Samojský měl ten svůj plán daný vskutku záhy, jako ostatně každé dítě nevalného prospěchu, nucené se na konci základní školy rozhodnout, kam nasměruje svůj život. Práce se dřevem mu přišla volbou voňavou a příjemnou na omak.

Avšak rodiče rozhodli, že truhlářina je určena chytřejším, a přihlásili svého syna na učební obor zámečnick s tím, že pak půjde ke dráze, takže se nezpřetrhají rodinné kořeny vedoucí k předkům, echtovním prvorepublikovým železničářům v uniformě, kteří celý svůj život hrdě dohlíželi na bezpečnost cestujících. Osud dítěte byl zpečetěn a Petr ho přijal. Stal se z něj vozmistr, tzv. koloťuk. Tři roky otukával kola vlakových souprav a nesl na svých bedrech tíhu zodpovědnosti s tím spojenou. Dělal to rád, avšak také rád četl a jednoho dne objevil naprostý poklad, který vše změnil – knihovnu sboru plzeňských unitářů.

Psal se rok 1987 a Petrovy kroky tam vedly více méně náhodou. Jednalo se o místo, kde se konaly zajímavé přednášky dávající možný klíč k tomu, jakým způsobem změnit svůj život k lepšímu, jak přemýšlet o sobě a světa dění. Nešlo o lásku na první pohled, dalo by se dokonce říci, že svůj vstup do Unitarie přežil. Vlhké místnosti a zdi zdobené plísní nebyly zrovna příjemným prostředím a také ne všemu hned rozuměl. Ale byla zde ta knihovna, zázrak přístupný pouze členům. Stal se tedy jedním z nich a začal studovat literaturu, o které se lidem v komunistickém Československu ani nesnilo. Zastoupena byla všechna oficiální náboženství, světová i čeští filozofové, mystici, vědci. Velkou část překladů si dělali unitáři sami a jemu nesmírně imponovalo, že se jedná o skupinu, která nemá žádnou svoji dogmatickou literaturu, ale pojímá všechny proudy od křesťanství přes buddhismus, islám, hinduismus po judaismus a chápe je jako ucelený korpus znalostí, ke kterým se, ve smyslu historicko-společensko-vědeckých zdrojů, hlásí. V centru zájmu stojí člověk a jeho postoj ke všemu, co ho obklopuje a přesahuje, tedy jak chápe svoji vlastní odpovědnost k sobě, lidem kolem, přírodě, světu. U nás tato náboženská společnost vznikla díky prezidentu T. G. Masarykovi a především jeho ženě Charlottě, která byla, stejně jako její předci, aktivní unitářkou v New Yorku a přivedla k tomuto liberálnímu proudu křesťanství i svého muže. Ostatně svobodný, spíše filozoficky laděný duch této organizace dovedl do svých řad nemálo velkých osobností, jako byli například Benjamin Franklin, Ralf Waldo Emerson, Thomas Jefferson, Charles Darwin, Isaac Newton, Albert Schweitzer, Henry David Thoreau, Kurt Vonnegut, Frank Lloyd Wright, Ray Bradbury nebo Pete Seeger.

Ale vraťme zpět do Plzně k Petrovi Samojškému, který se stával mezi unitáři stále aktivnějším, a bylo jasné, že spiritalita a duchovní cesta sehraje v jeho životě hlavní roli. Potřeboval pouze zjistit, v jaké z podob jemu blízkých. Svobodný, bez závazků, rozhodl se vydat na cestu za poznáním, což nebyl v čase krátce po sametové revoluci již problém. Jako velmi blízkou cítil Indii, praktikoval hathajógu, dovedl si představit život v některém z tamních ášramů, přitahoval ho i théravádový buddhismus a tra-

Oblíbeným se stal pro svůj nadhled, humor a schopnost dotknout se témat uložených hluboko v duši. Dokáže je vynést na světlo a tím dojmout všechny zúčastněné, nebo je naopak rozesmát.

dice života lesních mnichů. Těsně před odjezdem do buddhistického kláštera v Oxfordu dostal nabídku stát se laickým duchovním, rozhodne-li se pro návrat do Unitarie. Verdikt padl záhy, impulzem se stal zdánlivě bezvýznamný rozhovor, probíhající během mytí nádobí v klášteře, kdy tehdy ještě lánanou angličtinou vyprávěl jednomu z noviců o své úvaze stát se mnichem, i o tom, že ho zajímají také jiné duchovní směry.

„Proč tě zajímá to ostatní?“

„No prostě mě zajímá i křesťanství, islám a tak dál...“

„Ale to by tě nemělo zajímat, když jsi tady.“

„Ale mě to zajímá.“

„Tak to jsi tu špatně, tady jsme buddhisti.“

Dogmata, omezení, bigotnost najednou nabyly hmatatelného rozměru, přebily ostatní hodnoty a nebylo již žádné ale ani možná – nebylo už co řešit.

Vrátil se, práce s lidmi ho naplňovala čím dál více, ale pocítil také touhu studovat. Bez maturity to však možné nebylo, navíc ho tehdejší pojetí vysokoškolského studia založeného na biflování nelákalo natolik, aby si základní vzdělání doplnil. Šanci pro sebe objevil v americkém Chicagu, kde byly jiné podmínky a způsob studia, který mu vyhovoval. Vydal se tedy na cestu, netuše, že ho za oceánem čeká celých sedm let života.

„Původně jsem do Chicaga přišel s tím, že budu přijat jako student neformálně, na půl roku na zkoušku. Dali mi stipendium, ale moc nevěřili, že zvládnu angličtinu. Učil jsem se doslova ve dne v noci, a protože se mi po tom půl roce už dařilo plnit úkoly, jak bylo třeba, povolili mi dokončit celý rok. Pak jsem požádal o možnost jít dál. Tam je to tak: dva roky studia, rok v praxi a dál opět teorie. Když jsem chtěl i tu praxi, přišlo jim to divné. Říkali, že když už jsem ve své zemi duchovním a vedu lidi, nepotřebuji ji. Ale já chtěl poznat, jak bych bez jakýchkoli výhod fungoval v kultuře, která je úplně jiná. Pracoval jsem tedy rok v unitářské kongregaci v Annapolis, čemuž předcházela čtvrtletní kaplanská praxe v nemocnici, kde člověk potkal mnohé opravdu těžké lidské osudy. Pak jsem se zeptal, když už mám i praxi, zdali mohu dokončit magistra. Kolem toho vzniklo hodně jednání, protože i tam hrála roli maturita jako součást předchozího studia, ale nakonec jsem prošel díky tomu, že škola našla možnost k udělení výjimky.“

Magistr božství, to zní krásně, je také doktor božství?

Je Doctor of ministry, v překladu doktor duchovenské práce, což už nezní tak legračně jako magistr božství. Ale získat ho bylo pro mě velkou výzvou.

K čemu ti je v rámci vašeho společenství doktorát?

Nehraje žádnou roli. Nepodmiňuje moji funkci, nemám ani větší plat, jedná se o moji osobní zkušenost a míru rozhledu v oboru, na kterém se dá dál stavět. Lidé ve

sboru rozhodují sami o tom, kdo je povede a jakým směrem. U nás neexistuje žádná vyšší instance, která by určovala, kdo bude duchovním. Často říkám, že jsme demokratické náboženství, což je pro mnoho lidí paradox, ale taková je praxe.

Proto se unitáři ve světě od sebe tolik liší?

Ano, je to stejné, ať už jdeš mezi Transylvánce, jejichž tradice je oproti nám hodně konzervativní, zastávající směr liberálního křesťanství, nebo se podíváš do Velké Británie, kde se některé sbory deklarují dokonce jako ateistické. Členové sboru si mohou přivést duchovního, který má orientaci na buddhismus, humanismus nebo něco jiného. Záleží, jakým směrem chceš jít, což neznamená, že se staneš buddhistou, ale je tam souznění s některými myšlenkami, které ti dávají smysl, těší tě a zrcadlí.

Jak bys definoval víru?

Mám k tomu slovu dvojí vztah. Jedním je nedůvěra, týkající se například v křesťanském pojetí tvrzení, že mě Ježíš Kristus může vykoupit z hříchů. To je víra jako doktrína a tu já nesdílím. Pokud беру slovo víra ve smyslu širším, že třeba věřím v to, že má život smysl, že existuje vyšší řád bytí, jehož jsem součástí, pak jsem věřící. V tom je citelný rozdíl.

Protože ze svých hříchů se musíš vykoupit sám...

V první řadě, já nevěřím v ten hřích. Protože hřích by v ortodoxním pojetí znamenal, že Bůh vydal nějaké nařízení, a pokud já ho neposlouchám, jsem hříšný a nota bene je nějaký prvotní hřích, který spáchali Adam a Eva a který je ve mně vrozený. To je krásný symbolický mýtus, ale doslovně tomu nevěřím.

Kdo je Bůh?

Ten pán na obláčku, který se na nás dívá.

Co je Bůh?

To, co nás přesahuje.

Kde se potkávaš s Bohem?

V sobě.

V čem pro tebe spočívá umění lidského života?

Kdybych odpověděl takovým osobním kánodem, znělo by to asi takto: podívat se sám sobě do očí, bez pomoci zrcadla. V tom smyslu, že já konfrontuju sebe sama a v tom mi ani žádný Bůh, ani víra v něj nepomůže. Pro mě je autenticita člověka to, jak je člověk upřímný sám k sobě a jak se projevuje vůči světu ve smyslu, jak opravdově žije.

Vedeš lidi k sebereflexi, což je výrazně těžší než předat zodpovědnost za vlastní život někomu jinému a jeho rozhodnutím, ať už se jedná o člověka, nebo „nadpřirozeno“. V tom se nijak nelišíme od středověku. Nemáš někdy pocit bezmoci z toho, že se historie opakuje a člověk se pak zdá být nepoučitelým?

Ano. Třeba teď, když se dívám na volby politických stran a vidím, že lidé až slepě

Je důležité uvědomit si vlastní priority. Co vlastně je pro mě opravdu hlavním těžištěm mého života. Kdo jsem já jako člověk, kdo jsem já ve vztahu k mým bližním a kde je můj zdroj nekonečna v životě.

důvěřují slibům, které slyší, i když již dříve slyšeli spoustu jiných a viděli, že se nesplnily, protože byly nereálné, nebo se ukáže, že ty sliby nemají pro ty, kdo je skládají,

v určitých případech valnou váhu, a oni přece jen znova uvěří stejnému nebo podobnému. V tom je prvek bezmoci, který se netýká jen mě, ale každého, kdo přemýšlí v širším kontextu o vývoji lidstva a možnosti přežití lidské kultury. Staly se věci, o kterých bych si jako malý kluk myslel, že jsou úplně jasné. Situace typu demagogie Adolfa Hitlera a hrůzy druhé světové války, to přece musí každý pochopit. Ale dnes jako bychom se

odmítali poučit z historie. Demagogičtí manipulátoři nabývají na síle, ovlivňují a lidé podléhají.

Jak se bráníš proti této bezmoci?

Je strašně důležité uvědomit si vlastní priority a stále se v nich utvrzovat. V tom, co vlastně je pro mě opravdu hlavním těžištěm mého života. Kdo jsem já jako člověk, kdo jsem já ve vztahu k mým bližním a kde je můj zdroj nekonečna v životě. Tím myslím, ať je to Bůh, nebo to, co mě přesahuje. Pokud mám tyhle tři kotvy, mám to základní nastavené pevně a to je, alespoň pro mě, jistota. Mohu se ocitnout v určitých podmínkách v životě, což neznamená, že bych je vyvolával nebo chtěl, ale pokud budu mít problém, bude tohle ta rovina, ke které se budu utíkat, ne k nějaké ideologii.

O tom mluví jako o záchraně ti, kdo byli věznění, nebo jsou nuceni trvale žít v nějaké vyhraněné situaci...

Přesně tak. Důvěra v život, který nám byl dán, je jedním ze zásadních faktorů. Někdy se lidé ptají: „Proč se dějí špatné věci dobrým lidem?“

Ve stejném duchu řeknou: „Proč mé dítě po narození umírá, proč, Bože, jsi to dopustil?“ Já nevěřím v odpovědného Boha. Zkrátka existuje řád věcí, který má svoje zákonitosti, které já nevidím v souvislostech. Věřím, že vše má nějaký smysl, který já nedokážu obsáhnout, a základní je zůstat v sobě a ptát se, kdo jsem já v souvislosti s tím, co mě přesahuje.

Již pár let je módou jezdit do Tibetu, chodit po horách a meditovat. Většina lidí si myslí, že se musí dostat na určité místo, aby se něčeho vyššího dotkli, něco pochopili. Já si myslím, že ten zásadní pocit, vhled, osvícení, jak to kdo chce pojmenovat, může přijít kdekoliv...

Ano, třeba v koupelně, parku, lese, křesle svého bytu – místo je jen místo. Jedna má známá má své nejoblíbenější modlitební místo na toaletě; když se odtrhne od

rodiny a má nerušený prostor pro sebe, nikdo po ní nic nechce. Je jedno, kde máš svůj chrám, ten proces v tobě je důležitý. **Proč je pro člověka tak těžké odpouštění?**

Já si myslím, že v problému odpouštění hraje zásadní roli písmeno D. Když ho vynecháš, znamená to OPUSTIT, a opustit v myšlenkách je ten klíč. Když jsem někým zrazený, někdo mi ublíží, zraní mě, ztíží mi život a já mu neodpustím, znamená to, že na to stále myslím. Pořád si říkám, on udělal tohle a stalo se tamhleto, a pořád dál v sobě žívím ten pocit, a tím pádem vlastně nejvíc ubližuji sám sobě. Osobně jsem přesvědčený, že lidé, kteří nedokážou odpustit, protože neopustili v myšlenkách tu danou událost, ubírají sami sobě energii. Člověk, který vše způsobil, o tom možná ani neví, nebo už neví, protože už je v myšlenkách nebo fyzicky úplně někde jinde, takže ho to netrápí. Ale mě ano. Protože jsem neodpustil, mám problém jen a pouze já.

V současné době se potkávám s pocitem, že je velkorysost brána jako slabost...

To je problém, protože pokud kultura není schopna nebo ochotna vidět velkorysost jako ctnost a noblesu, je to její prohra. Pokud vládne pragmatismus a má jako vzory lidi, kteří jsou v podstatě grázlové a bez skrupulí, tak vlastně vytváří precedens, a to je špatně.

Máš návod na štěstí?

Ano, vyhrát ve sportce. To je vtip. **Mně spíš leží na srdci zlidovělé rčení „Štěstí je muška jenom zlatá“.** Kolik lidí to neustále opakuje, a přitom muška uletí, jakmile sebou jen pohneš. Štěstí má být nekonečný oceán, který mě obklopuje, stálíce na nebi. Naše přesvědčení tvoří realitu našeho života, takže děkuji pěkně za mušku třeba i brilantovou – nechci...

Já jsem v tomto trochu frommover, tím myslím Ericha Fromma, dávám důraz na „být“, a ne „mít“ – беру jako štěstí prožitků harmonie, klidu a míru v sobě. Zní to sice jako klišé, ale pokud bych bral štěstí jako výsledek radosti, pocházející z nějakého zisku, věci nebo něčeho, tak je ta rovnice podle mne dobrá, funguje, ale je strašně náchylná a často chvilková.

Můžeme mít někdy v něčem vůbec jistotu – kromě změny?

Prožitkovou, pocitovou jistě ano. Ale ta není popsatelná ani obhajitelná slovy. Jistotou je pro mne vnitřní klid, který je výsledkem nějakého předešlého úsilí – myšlenkového, duchovního.

Provázíš lidi v důležitých chvílích jejich života, jako je třeba svatba. Co ti to dává?

Co to dává mně, je druhá otázka, tedy spíš třetí. První je, co to dává těm lidem, já jsem účasten ve smyslu služby. Musím nejdřív získat povědomí o tom, jací jsou. Jak jsou nastaveni vůči sobě, jaké mají životní priority, s jakými problémy se potýkají. A když je pochopím, porozumím tomu, pak mám prostor pro sebe, abych je oslovil takovým způsobem, aby z toho něco získali, zůstal jim zážitek, se kterým naprosto ladí.

Jak jsem měla možnost zjistit, zájem stále stoupá...

Ano, i o vítání dětí do života i o rozloučení se zesnulým. Lidé si uvědomují, že jde o rituály, kdy se něco zásadního v jejich životě mění. Tím, že tomu dávají možnost prožitku, získávají větší hodnotu. Vzniká vzpomínka na základě jejich vlastních hodnot a priorit. Já jsem od toho, abych jim pomohl, zprostředkoval jim to.

V našich krajích není mnoho hráčů na indickou loutnu jménem sitár, co ti imponuje na tomto nástroji?

Měl jsem od dětství, aniž bych věděl proč, vztah k Indii a její hudbě. Když jsem pak později v USA našel učitele, krásně se mi vše propojilo. Způsob vyjadřování se přes sitár je v Evropě unikátní a nejde úplně lehce získat. I způsob notového zápisu je jiný a je založen na intuitivní bázi. Hudebník v klasické indické hudbě je interpret, skladatel a improvizátor dohromady.

Napsal jsi dvanáct knih, teď dopisuješ další. Některé jsou filozofické, jako třeba SPIRITUALITA NEJEN PRO SKEPTIKY, jiné zábavné, jako DOBRODRUŽSTVÍ ZVANÉ SVATBA, do které ti úvodní slovo napsal unitářský duchovní a dnes i tvůj přítel, slavný spisovatel Robert Fulghum. Jak se stal spisovatel z tebe? Inspiroval tě právě on?

To ne, ale psát jsem začal ze stejného důvodu. Fulghumovy promluvy v unitářské obci si lidé chtěli číst a postupně si jeho texty našly cestu i k širší veřejnosti. Já vlastně taky většinu publikací skládám z témat, o kterých diskutujeme v Unitarii. Asi mám potíž s tím, že bych se měl považovat za spisovatele. Já prostě jen rád dělám svou práci, což znamená dívat se kolem sebe, vnímat a sdílet to vnímané s druhými, a vyvozovat z toho souvislosti.

Kým je člověk?

No... vzhledem k jeho historii je „zvířetem v pokročilém stadiu vývoje“. Rozhodně ne ve finálním. Tak jen aby mu to vydrželo a šel dál, ne zpátky.

Co je v lidském životě nejdůležitější?

Život sám. ✘

Relaxujte

Nechte se hýčkat od hlavy až k patě.

**Tři dny splněných přání
LEVANDULE**

Délka pobytu: 3 dny / 2 noci
Ubytování: komfortní jedno nebo dvoulůžkové pokoje
Strava: polopenze, bufetové stravování

Lázeňská péče:

- 1x levandulová koupel
- 1x levandulový zábal dolních končetin
- 1x masáž zad s levandulovým olejem
- 1x esenciální olejová aroma koupel
- 1x levandulový parafinový zábal na ruce

Cena pobytu již od **3.290,- Kč/osoba***

Aroma balíček

Balíček lázeňských procedur, které lze čerpat během jediného dne.

- aromaterapeutická masáž zad
- esenciální olejová aroma koupel
- regenerační zábal na ruce

Cena balíčku **860,- Kč***

*Uvedená cena je včetně zákonné sazby DPH.

Další nabídku bezmála 20ti týdenních a víkendových léčebných i relaxačních pobytů naleznete na www.msene.cz

**Lázeňský resort
nedaleko Prahy.**

Lázně Mšené, a. s.
Lázeňská 62 • 411 19 Mšené-lázně
tel.: +420 416 866 007 • e-mail: lazne@msene.cz